

Nederlands vliegverbod Zenair CH601XL Zodiac opgeheven
19-02-2010 / Arno Landewers

Met de uitgifte van een “Airworthiness Directive” heeft de Inspectie Verkeer en Waterstaat van het Ministerie van Verkeer en Waterstaat het vliegverbod voor de Zenair CH601XL Zodiac opgeheven. De Airworthiness Directive beschrijft een aantal verplichte modificaties en preventieve maatregelen. Het vliegverbod was ingesteld nadat op 14 september 2008 een Zodiac, de PH-4B6, was verongelukt bij het Markermeer ter hoogte van Hoorn. Uit een tussentijds rapport van de Onderzoeksraad voor Veiligheid bleek dat tijdens de vlucht de rechter vleugel was geknikt en vervolgens over de romp was gebogen. Bij het ongeval kwamen beide inzittenden van de Zodiac om het leven. Omdat er sinds 2006 minstens 7 soortgelijke ongevallen waren gebeurd in de Verenigde Staten, Engeland en Spanje, waarschuwde de Onderzoeksraad ernstig “voor de kennelijke risico's in het gebruik van dit type vliegtuig”. Hierop besloot de Inspectie Verkeer en Waterstaat per 24 oktober 2008 een vliegverbod in te stellen voor de Zenair CH601XL Zodiac, waarvan er op dat moment 10 in Nederland geregistreerd stonden.

In april 2009 werden in de Verenigde Staten soortgelijke maatregelen getroffen, na een advies van de NTSB (National Transport and Safety Board). De Federal Aviation Authority (FAA) begon direct hierop een onderzoek, in samenwerking met fabrikant AMD/Zenair en ontwerper Chris Heintz. Hierbij bleek dat een aantal modificaties noodzakelijk waren. De meest in het oog springende modificatie is een versterking van de hoofdligger van de vleugel bij de aansluiting met de romp. Op deze verbinding zijn in het verleden (destructieve) testen uitgevoerd, maar er wordt nu getwijfeld of de aangebrachte belastingen wel reëel waren. Het vermoeden bestaat dat bij het bezwijken van de vleugel flutter (een door aerodynamische krachten zichzelf explosief versterkende trilling) een grote rol speelde, waarbij zaken als speling en kabelspanningen in de rolroerbesturing een essentiële rol spelen. Er zijn dan ook diverse controles en preventieve maatregelen van deze mechanismen noodzakelijk. Nadat de verplichte modificaties en controles waren vastgelegd op tekening en in een Airworthiness Information Bulletin besloot de FAA het vliegverbod voor de CH601XL op 14 januari op te heffen. In navolging hierop heeft de Inspectie Verkeer en Waterstaat nu ook besloten het Nederlandse vliegverbod op te heffen. Bij de verspreiding van informatie over de verplichte modificaties en maatregelen in Nederland heeft de Inspectie Verkeer en Waterstaat een belangrijke rol toegekend aan de Dutch Owner Group van de Zodiac CH601XL. De modificaties zijn overigens ook verplicht gesteld voor de Zenair CH650, de van de CH601XL afgeleide nieuwste variant van de Zodiac.

De Zenair CH601XL Zodiac is niet gecertificeerd volgens de internationale luchtwaardigheidseisen, maar valt onder de (Amerikaanse) Light Sport Aircraft (LSA) categorie. In Europa bestaat een soortgelijke “Micro Light Aeroplane” (MLA) categorie. Om aan de MLA eis van een maximaal startgewicht van 450 kg te voldoen zijn in de Zenair CH601XL's voor de Europese markt (geproduceerd door Czech Aircraft Works in Stare Mesto, Tsjechië) een aantal gewichtsbeparende modificaties doorgevoerd (waarbij overigens de vleugelconstructie niet was gewijzigd). De Europese CH601XL is in Duitsland getest waarbij werd geconstateerd dat het type voldoet aan de Duitse luchtwaardigheidseisen voor MLA's, voor de Inspectie Verkeer en Waterstaat (in overeenstemming met Europese regels) reden om een “speciaal bewijs van luchtwaardigheid” af te geven. Overigens vliegen in Nederland ook enkele Zenair CH601XL's die niet onder de MLA categorie vallen (een maximaal startgewicht hebben groter dan 450 kg), en een volledig bewijs van luchtwaardigheid hebben.

Een Belgisch geregistreerde Zenair CH601XL Zodiac (foto: Zenair, via www.zenithair.com)

bronnen

- NTSB Safety Recommendation A-09-30 through -37 (April 14, 2009)
- Airworthiness Directive NL-2010-001 Inspectie Verkeer en Waterstaat
- Tussentijdse rapportage Onderzoeksraad voor Veiligheid 23 oktober 2008 betreffende de inflight break up van Zenair Zodiac CH601XL PH-4B6, Markermeer, 14 september 2008